

کرسیهای آزاداندیشی به صورت یک رویه در نهادهای علمی کشور در نیامده است/ موانع ساختاری آزاداندیشی

معاون فرهنگستان علوم اسلام قم با بیان اینکه با وجود همه تلاشهای صورت گرفته کرسیهای آزاداندیشی مسأله فراگیر نشده و به صورت ...

کرسیهای آزاداندیشی به صورت یک رویه در نهادهای علمی کشور در نیامده است/ موانع ساختاری آزاداندیشی معاون فرهنگستان علوم اسلام قم با بیان اینکه با وجود همه تلاشهای صورت گرفته کرسیهای آزاداندیشی مسأله فراگیر نشده و به صورت یک رویه در نهادهای علمی کشور در نیامده است، گفت: باید به آزاداندیشی ضمانت اجرایی داد و راجع به آن فرهنگسازی کرد و از مقام حرف و سخن عبور کرد تا تأثیرگذاری خود را نشان دهد. حجت الاسلام والسلمین دکتر علیرضا پیروزمند، معاون فرهنگستان علوم اسلامی در قم در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد نقش آزاداندیشی در توسعه و گسترش علوم گفت: برای ورود به این بحث، ابتدا لازم است آزاداندیشی معنا شود. باید به آزاداندیشی ضمانت اجرایی داد و راجع به آن فرهنگسازی کرد و از مقام حرف و سخن عبور کرد تا تأثیرگذاری خود را نشان دهد.

وی با بیان اینکه آزاداندیشی به معنای بیان هر فکری نیست تا جامعه به بهانه آزاداندیشی دچار بلبشوی فکری شود، افزود: آزاداندیشی باید در خدمت تعالی جامعه و پویایی و شکوفایی علم و پیشرفت و ارتقای فرهنگ متعالی جامعه، در خدمت ایجاد فرهنگ مشارکت جمعی و مسئولیت پذیری و رشد علم و فناوری بومی جامعه باشد. در چنین صورتی است که آزاداندیشی ارزشمند خواهد بود و الا آزاداندیشی به این معنا که هر کسی هر حرفی ولو نامربوط، ولو ملحدانه را در جامعه بپراکند و ما به عنوان نهاد فکری و حاکمیتی از او حمایت کنیم نیست. به نظر این امر، ضد آزاداندیشی است و به عبارتی نوعی اسارت فکری و هرج و مرج طلبی را در پی خواهد داشت.

پیروزمند در ادامه سخنانش اظهارداشت: اینکه آزاداندیشی باید در این جهت باشد، قهرا به این معنا نیست که همه باید یک حرف بزنند و یک گونه بیندیشند و یک نوآوری داشته باشند. طبیعتاً تنوع اندیشه‌ها و تضارب افکار هست که جامعه را شکوفا می کند و اندیشه‌ها پویش پیدا می کند. بنابراین آزاداندیشی به این معنایی که عرض کردم شرط لازم و ضروری برای تحول علمی در جامعه خواهد بود. جامعه ای که در آن آزاداندیشی نهادینه نشده باشد حتما دچار رخوت و رکود علمی خواهد شد و نه تنها دچار رخوت و رکود می شود وقتی که خودش قدرت تولید علم را از این طریق پیدا نکند دچار انفعال و مصرف گرایی در علم می شود و به این ترتیب استقلال علمی و ابتکار عمل خود را از دست می دهد و به جامعه ای وابسته تبدیل خواهد شد.

وی با تأکید بر اینکه اصل برگزاری کرسی های آزاداندیشی، حرکت مبارکی بوده است و به میزانی هم که تحقق پیدا کرده است آثار مثبتی داشته است، بیان کرد: شورای عالی انقلاب فرهنگی واکنش مثبتی نسبت به این مسأله داشتند. وزارت علوم نیز زیرساختهایی را برای برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها برگزار کرده است و امتیازاتی را برایش قائل شده است. همچنین عرصه های علمی را برای اداره آن شکل داده است و اینها قدم‌های لازم و مفیدی است که برداشته شده است اما آنچه که شاهد هستیم این است که مسأله فراگیر نشده است و به صورت یک رویه در نهادهای علمی کشور در نیامده است.

وی تأکید کرد: به نظر نمی‌گردد تا موانع این امر برداشته شود. این امر دارای موانع ساختاری و مانع دانشی است. مانع دانشی این است که کرسیهای آزاداندیشی بستری برای عرصه فکر و اندیشه است. فکر و اندیشه باید در جایی تولید شده باشد و در قالب کرسی آزاداندیشی میدان محک خوردن پیدا کند و استحکام آزمایی در او در قالب کرسی آزاداندیشی اتفاق بیفتد. بنابراین وقتی کرسی آزاداندیشی شکل می گیرد که عقبه علمی او در تولید علم فراهم شده باشد. در این بخش باید قدری از عقب‌تر شروع کنیم و ساماندهی تولید علم را جدی‌تر بگیریم تا ورودی‌های این مسأله اتفاق بیفتد، لذا مثلاً کرسیهایی هم که برگزار شده دست اندرکاران و داورانی که بودند بعضاً از این امر گله‌مند بودند که حرف‌های ارائه شده، در حد ارائه نظریه نبوده است و این نشان از عرض بنده دارد.

معاون فرهنگستان علوم اسلامی قم بیان کرد: موانع ساختاری این است که دو امر باید اتفاق بیفتد اولاً نقدپذیری جمعی، ثانیاً داوری جمعی. کرسی آزاداندیشی به این معناست، یعنی کرسی آزاداندیشی نوعی مناظره سازمانی و جمعی است و فرد باید خود را در معرض نقدپذیری قرار دهد و از طرف دیگر آنهایی که می‌خواهند نقد کنند براساس معیار روشن و منصفانه به نقد و ارزیابی نظریه بپردازند، ولو اینکه در این جهت گامی برداشته شد و دارای ضوابط و مشخصه‌هایی شده، ولو به نظر این ضوابط در عین اینکه دشوار نباشد، اما دقیق و تعیین کننده باشد و همچنین فرهنگ او توسط آنهایی که می‌خواهند داوری کنند و می‌خواهند نقد را بپذیرند بیش از گذشته ایجاد شود.

